

ВЛИЯНИЕТО НА СЕМЕЙНАТА СРЕДА ВЪРХУ ПСИХОЛОГИЯТА НА ДЕТЕТО

Мая Манева е дипломиран семеен консултант. В своята работа тя е помогнала на стотици двойки да преминат през кризите в живота и да открият пътя си към щастието. Мая Манева е автор на книгата „Любовта в семейството“, която представя авангардна визия за семейните отношения. www.lubovta.bg www.semeinokonsultirane.com

„Няма лоши деца, има лоши родители“, казват ваши колеги. Така ли е, или е твърде крайно?

В това твърдение има истина, защото в голяма степен децата са огледало на отношението на родителите към тях и отношенията между самите родители. Важно е обаче да поясним какво означава „лоши“ деца. Обикновено се има предвид поведението на децата, а няма знак за равенство между поведение и личност. Неприемливото за родителите поведение не прави децата лоши. Много родители изискват послушание от детето, но без самите те да се интересуват и да разбират неговото мислене и потребностите му. Децата винаги реагират на това незачитане, на неуважението им като личности. От друга страна, често родителите имат из-

исквания към детето за определено поведение, но самите родители не покриват тези изисквания. Възрастните трябва да бъдат пример за децата си как да изразяват мнение, как да споделят чувства и желания, как да реагират в различни ситуации.

От каква възраст детето започва да разбира духа на семейните отношения?

От раждането си, от влизането си в дома то започва да възприема начина, по който се говори – как всеки един изразява своите мисли и чувства. В началото детето възприема тона, с който се говори, а по-късно важно става и за какво се говори, кои са важните теми и дейности за семейството.

Доколко семейните взаимоотношения и семейната среда създават модел в отношенията на детето и с околните?

Родителите са първият пример в живота на детето за начина, по който се възприема околния свят. Ако родителите имат враждебно отношение към другите хора и очакват злонамерено отношение, детето също ще стане мнително, дистанцирано и агресивно към околните. Ако за родителите „какво ще кажат хората“ е по-важно от това какво мислят и искат техните близки, твърде вероятно е детето да израсте доверчиво и наивно, но в същото време да се изпълни и с явна или потисната агресия към другите поради това, че е пренебрегнато заради тях.

В днешното забързано време обаче родителите имат все по-малко време за децата си. Как могат да компенсират това?

Много родители изпитват вина от малкото време, което прекарват с децата си. Заради тази вина те се стремят да задоволяват всички техни желания. Но това, от което най-много имат нужда децата, е да се чувстват близки със своите родители. Не количеството време, а нагласата на родителите и на детето е важна – то да чувства, че може да сподели всичките си фантазии, страхове и мечти, без да бъде осъдено, осмяно или отхвърлено. За това първостепенно е не прекарването време заедно, а концентрираното внимание върху детето и нагласата за вникване в неговия вътрешен свят и разбиране на мислите и преживяванията му.

Децата преминават през различни по-трудни етапи от своето развитие – т.нар. първи пубертет, след това самото тийнейджърство. Как тогава родителите да се справят безконфликтно и хармонично?

В пътя си на израстване, на себеоткриване и придобиване на независимост е нормално детето понякога да изпитва гняв, недоволство и отхвърляне на родителите, на средата. Това е част от неговото разграничаване. Важно е родителите да приемат този процес, да запазят спокой-

ствие и да не губят комуникацията с детето, за да може то да споделя всичко, което преживява.

Какво най-често се случва с дете, което не расте в хармонична и спокойна семейна среда?

Хармонична и спокойна семейна среда е тази, която дава на детето сигурност и доверие в родителите, идващо от тяхната емоционална уравновесеност, ангажираността им с вътрешния свят на детето и единните им действия спрямо него. Когато това отсъства, дори да няма конфликти, детето става тревожно. Понякога се стига до това, че родителите в семейството се обръщат и детето поема емоционална грижа за родителите си. Ако заеме страната на единия родител, то чувства вътрешен конфликт заради отхвърлянето на другия. Ако се отдръпне и от двамата, детето се затваря и се опитва да се справя само с проблемите си – задача, непосилна за едно дете и поражаваща много страхове.

Не са изключение случаите, в които родителите крепят брака си само заради децата. Какво влияние оказва това върху самите деца и доколко е добро решение?

На каквато и възраст да е детето, то винаги би предпочело родителите му да са заедно и да се разбират, защото единството на двоицата дава на детето сигурност, защита и надежда. Но усещането за единство на родителите не може да се случи при формалното им съжителство. Важно е дали има емоционална близост и уважение между родителите и към детето. Ако родителите не желаят да развиват връзката си като съпрузи, детето ще страда, защото ще вижда родителите си нещастни. По-важно е детето да има добро отношение с двамата родители, макар и разделени, отколкото да живее и с двамата, но в чувство за несигурност и неразбиране. [К]

